

Å legge om til en bærekraftig livsstil

Hva betyr bærekraft for oss som enkeltindivider? Hva kan vi gjøre for å bli mer ansvarlige? Trenger vi alle å gjøre det samme? Hva skal vi gjøre først, redde miljøet eller avskaffe fattigdommen? Hva kommer først, vår egen eller jordas helse? Fra gammelt av sies det at vanskelige spørsmål aldri har enkle svar.

Bærekraftig forbruk er et tema som er under stadig utvikling, og svarene er sjelden svarte eller hvite. Likevel finnes det noen grunnleggende elementer som til sammen danner bildet. Her følger en oversikt over emner og utfordringer.

Fortsetter vi med dagens forbruksmønstre, kommer vi ikke til å stå overfor noen lys framtid. Beregninger viser at jorda for tida mister et areal med dyrka jord på størrelse med Irland hvert år som følge av overbeiting og avskoging. Hvor lenge kan dette fortsette?

Prosesser som utarmer jorda for vitale næringsstoffer og gjør den ufruktbar.

Jo mer vi ødelegger miljøet, desto mer setter vi oss selv og framtidige generasjoner i fare. Jordas helse er vår helse. Hver dag utrykkes 50 plantearter. Hvor mange blir dette per uke, per måned, per år? Forskere tror at planter er nøkkelen til å finne kurer for mange sykdommer. Hver gang en art forsvinner, innebærer det ikke bare uopprettelig skade for økosystemet, men det er en tapt mulighet for vår egen utvikling.

Tall fra Verdens Naturfond (WWF) viser at en gjennomsnittlig verdensborger trenger 2,3 hektar (én hektar er størrelsen på en fotballbane) for å produsere det han eller hun forbruker trenger i løpet av året, og for å kaste det som er til overs. Dette er 20 % mer enn hva som er bærekraftig.

"Forbrukere er i økende grad interessert i "verden bak" produktet de kjøper. I tillegg til pris og kvalitet, vil de vite hvordan og hvor og av hvem produktet er produsert."

- Klaus Töpfer,
eksektivdirektør i UNEP

Hvor stort er ressursforbruket i Norge? Det er ikke helt enkelt å måle, fordi vi både importerer og eksporterer mange ressurser i "skjult" form – innbakt i ferdige varer. Overslag der en har forsøkt å ta hensyn til dette, viser imidlertid at hver av oss forbruker om lag 2,5 ganger så mye energi og tømmer, og 3-4 ganger så mye av de fleste metaller, som en gjennomsnittlig verdensborger. Til å holde oss med mat og andre jordbruksvarer trengs det vel tre mål dyrka jord, hvorav vel to mål ligger i Norge og det siste målet i andre land som vi importerer fra. Det dyrka arealet på kloden utgjør i dag ca. 2,2 mål per verdensborger, men minsker i takt med befolkningsveksten.

Her har vi sammenliknet det norske ressursforbruket med verdensgjennomsnittet, som

andre rike land også bidrar til å trekke oppover. Avstanden til fattige land er selvfølgelig mye større. Energibruken per person i Norge er for eksempel om lag 12 ganger større enn i India og 20 ganger større enn i Etiopia.

FN-sambandet har mye skolerettet stoff, blant annet om bærekraftig utvikling, ressurser og forbruk. Se www.fn-sambandet.no, klikk på "For elever og lærere" og videre på "Temasider m/oppgaver".

Å sette prioriteringer i perspektiv...

- F grunnutdanning** for alle (6 milliarder dollar) mot kosmetikk i USA (8 milliarder dollar)
- F vann og gode sanitære forhold til alle** (9 milliarder dollar) mot forbruk av iskrem i Europa (11 milliarder dollar)
- F grunnleggende helse og kosthold** (13 milliarder dollar) mot mat til kjæledyr i Europa og USA (17 milliarder dollar)
- F tilgang til prevensjon og til fødselshjelp** for alle kvinner (12 milliarder dollar) mot parfyme i Europa og USA (12 milliarder dollar)

Kilde: Human Development Report 1998, "Consumption for human development".

Er vi alle ansvarlige for utviklinga? Ikke egentlig? Dersom du er europeisk, så trenger du dobbelt så stort areal som den gjennomsnittlige verdensborgeren. Om du er amerikaner bruker du fire ganger mer. Kommer du fra Bangladesh så bruker du bare en tredjedel. Dette forteller oss at fordelingen av godene og forbruket er helt ute av balanse.

World Wildlife Fund, Living Planet Report, www.panda.org/news_facts/publications/general/livingplanet/index.cfm

De 20 % rikeste i verden forbruker mellom 50 og 70 % av de fleste naturressurser.

Formuen til verdens 225 rikeste individer er like stor som den årlige inntekten til de 47 % fattigste av jordas befolkning. Eller 2,5 milliarder mennesker.

Vi ser ikke her på årsakene til denne skjevheten.

Mange tror at jorda ikke produserer nok til å fø befolkningen. Dette er feil. Skjev fordeling av maten er den viktigste årsaken til at det finnes 800 millioner underernærte mennesker i verden i dag.

"Scandal of the food Britain throws away", by John Vital, The Guardian, 4 April 2000. Vi må hvert år ta høyde for en ekstra kostnad på £50 millioner.

En britisk rapport som ble utgitt i 2000, viste at mat for omkring 400 millioner pund – nær fem milliarder kroner – ble kastet og havnet på fylling eller i forbrenningsanlegg hvert år. For å gjøre bildet enda verre, så viser en studie fra USA at mer enn en fjerdedel av all mat som produseres der, aldri blir spist.

For å oppsummere kan vi si at bærekraftig forbruk ikke bare er et miljøspørsmål, men handler om å fremme en verdig levestandard for alle.

www.miljolare.no † Lag en forskningsrapport via web-sidene

På nettsidene til www.miljolare.no kan elevene lage sine egne forskningsrapporter. De bruker resultatene fra utførte aktiviteter, legger inn en forklaring på hva de har gjort og gjerne bilder fra gjennomføringen. Deretter kan de sammenligne resultatene sine med andre skoler. Den ferdige rapporten publiseres på nettsidene.

Se www.miljolare.no/forbruk.